

Jane Hutt AS/MS
Y Dirprwy Weinidog a'r Prif Chwip
Deputy Minister and Chief Whip

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

John Griffiths AS
Cadeirydd y Pwyllgor Cymunedau,
Cydraddoldeb a Llywodraeth Leol
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1SN

E-bost: SeneddCymunedau@senedd.cymru
SeneddCommunities@senedd.wales

15 Ionawr 2021

Annwyl John,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 10 Rhagfyr 2020 mewn ymateb i ohebiaeth gan unigolyn yn tynnu sylw at rai o'r anawsterau hygyrchedd y mae ei merch yn eu profi fel defnyddiwr cadair olwyn. Mae'n tynnu sylw hefyd at y problemau ehangach y gall materion hygyrchedd eu hachosi, fel llai o annibyniaeth a cholli hyder.

Mae Llywodraeth Cymru am leddfu effeithiau negyddol yr anawsterau hygyrchedd y mae'r ferch ifanc anabl ac eraill yn eu hwynebu. Rydym yn gweithio gydag awdurdodau lleol a'n partneriaid i wella bywydau pobl anabl sy'n byw ac yn gweithio yng Nghymru, ond mae rhagor y mae rhaid inni ei wneud.

Yn eich llythyr, rydych yn gofyn am ddiweddariad ar sut mae Llywodraeth Cymru yn gweithio gydag awdurdodau lleol a phleidiau eraill i wella hygyrchedd y seilwaith presennol er mwyn sicrhau cynwysoldeb. Rydych hefyd yn gofyn sut mae Llywodraeth Cymru yn sicrhau bod lleisiau pobl anabl yn cael eu clywed, gan gynnwys ffyrdd o herio penderfyniadau awdurdodau lleol.

Yn ein Fframwaith *Gweithredu ar Anabledd: Yr Hawl i Fyw'n Annibynnol*, rydym wedi ymrwmo i ddatblygu argymhellion sy'n deillio o'r ddeiseb ddiweddar (deiseb wahanol i'r un y cyfeiriwyd ati gan eich gohebydd) i edrych sut y gallai cynllun sgorio hygyrchedd 'Sgoriau ar y Drysau' ar gyfer y sector lletygarwch a'r sector manwerthu gael ei ddatblygu ledled Cymru. Oherwydd y cyfyngiadau Covid presennol, byddai'n anodd ymgysylltu'n ddigonol â safleoedd yn y sectorau hyn ar hyn o bryd. Felly, byddwn yn ailedrych ar y cynigion pan gaiff y cyfyngiadau priodol eu llacio, fel rhan allweddol o'r cynllun adfer. Rydym yn bwriadu

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Jane.Hutt@llyw.cymru
Correspondence.Jane.Hutt@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

gweithio gydag Anabledd Cymru a Chynghrair Pobl Anabl Pen-y-bont ar Ogwr (a gychwynnodd y ddeiseb 'Sgoriau ar y Drysau') er mwyn gwneud hynny.

Mewn perthynas â datblygiadau newydd, mae ein datganiad polisi cenedlaethol ar gynllunio defnydd tir, [Polisi Cynllunio Cymru](#), yn sicrhau bod y cysyniad o 'greu lleoedd' wrth wraidd polisi cynllunio cenedlaethol.

I greu lleoedd rhaid defnyddio dull integredig o ddatblygu sy'n sicrhau bod pob gwasanaeth sydd ei angen ar gymunedau o fewn cyrraedd iddynt a bod dyluniad y datblygiadau o ansawdd uchel. Mae Polisi Cynllunio Cymru yn dweud wrth awdurdodau cynllunio lleol y dylent feddwl am ffactorau sy'n ymwneud ag ansawdd a hygyrchedd lleoedd, a'r canlyniadau i bawb.

Mae deddfwriaeth gynllunio yn nodi y dylid penderfynu ar geisiadau cynllunio yn unol â pholisïau yn y cynllun datblygu lleol sydd wedi'i fabwysiadu. Rwy'n deall fod awdurdodau cynllunio lleol wedi ystyried addasiadau rhesymol a wnaed i gyd-fynd â dyletswyddau o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 wrth wneud penderfyniadau. Fodd bynnag, mater i'r awdurdod cynllunio lleol fyddai pennu i ba raddau y mae'r dyletswyddau hynny'n gwrthbwysu gofynion y polisi cynllunio, gan edrych ar bob achos yn unigol. Ni ddylai'r system gynllunio wanhau unrhyw ddyletswyddau statudol ar gydraddoldeb y bydd angen i gyrff cyhoeddus neu sefydliadau eraill gydymffurfio â nhw.

Mae Llywodraeth Cymru yn rhoi cyllid craidd i'r sefydliad Tai Pawb, sy'n gweithio gydag asiantaethau tai, sefydliadau cydraddoldeb a'r llywodraeth i leihau rhagfarn, anfanteision, tloedi ac achosion o wahaniaethu sy'n gysylltiedig â thai. Un o amcanion strategol Tai Pawb yw helpu i sicrhau tai mwy hygyrch yng Nghymru, gan ganolbwyntio ar bobl anabl a phobl hŷn. Mae'r gwaith yn cynnwys cynyddu a gwella'r ddarpariaeth o gofrestrau tai hygyrch ac adeiladu cartrefi mwy hygyrch. Mae rhagor o wybodaeth am yr elusen hon ar gael yma: <https://www.taipawb.org/cy/amdanom/who-we-are/>

Lansiwyd y rhaglen Trawsnewid Trefi ym mis Ionawr 2020 i fynd i'r afael â'r dirywiad yng nghanol trefi a'r gostyngiad yn y galw am fanwerthu ar y stryd fawr. Mae'r rhaglen yn canolbwyntio ar dwf cynaliadwy ein trefi, drwy ymyriadau sy'n cynnwys gwell bioamrywiaeth a seilwaith gwyrdd; aildefnyddio adeiladau adfeiliedig; cynyddu'r amrywiaeth o wasanaethau sydd ar gael mewn trefi gyda phwyslais ar weithio'n hyblyg a chreu mannau hyblyg i fyw ynddynt; a mynediad at wasanaethau a hamdden. Wrth wneud y gwaith hwn i drawsnewid trefi rydym yn cydweithio ar draws y Llywodraeth er mwyn adeiladu ar fuddsoddiadau sy'n bodoli eisoes, fel gwella trafndiaeth gyhoeddus a chreu llwybrau teithio llesol gwell.

Mae hygyrchedd i bob dinesydd yn eithriadol o bwysig, ac mae'r gwelliannau a wnaed drwy'r rhaglen hon yn adlewyrchu ein dyhead i sicrhau bod canol trefi yn gynhwysol ac yn gallu cael eu defnyddio gan bawb. Cyhoeddwyd cyllideb o £90 miliwn yn lansiad Trawsnewid Trefi i gefnogi camau a fyddai'n mynd i'r afael â materion penodol yng nghanol trefi, gan gynnwys mynd i'r afael ag eiddo gwag, helpu i gyflwyno seilwaith gwyrdd, gwelliannau i dir y cyhoedd a mabwysiadu'r egwyddor o roi canol trefi yn gyntaf fel polisi Llywodraeth.

Fis Gorffennaf diwethaf fe wnaethom gyhoeddi ein dogfen ganllaw ar gyfer [Creu mannau cyhoeddus mwy diogel: coronafeirws](#). Mae'r canllawiau'n canolbwyntio ar yr egwyddorion dylunio ar gyfer canolfannau trefol a mannau gwyrdd mwy diogel yng nghyd-destun pandemig y coronafeirws. Maent hefyd yn canolbwyntio ar ddarparu [toiledau mwy diogel i'r cyhoedd: coronafeirws](#).

Mae'r canllawiau 'Creu Mannau Cyhoeddus Mwy Diogel' yn pwysleisio'r rhwymedigaethau cyfreithiol sydd ar berchnogion a gweithredwyr mannau cyhoeddus i sicrhau bod polisïau ac arferion yn cefnogi cydraddoldeb a llesiant pobl anabl fel y nodir yn Neddf Cydraddoldeb 2010 a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Mae hefyd yn nodi y dylai

sefydliadau, wrth gynllunio manau cyhoeddus mwy diogel, ystyried materion hygrychedd yn ofalus, gan gynnal asesiadau o'r effaith ar gydraddoldeb, ymgynghori â phobl anabl ac ystyried eu hanghenion penodol.

Mae'r pandemig Covid wedi amlygu a gwaethygu rhai o'r anghydraddoldebau a'r anawsterau a wynebir gan bobl anabl yn ein cymunedau, gan gynnwys mynediad i siopau a manau cyhoeddus. Mae ein Fforwm Cydraddoldeb i Bobl Anabl wedi cyfarfod sawl gwaith yn ystod y pandemig. Fel Cadeirydd, rwyf wedi gofyn i aelodau'r Fforwm lunio Adroddiad ar Effeithiau Covid-19 ar Anabledd i'n helpu i fynd i'r afael â'r anghydraddoldebau hyn, gan wella'r ffyrdd o herio penderfyniadau cyrff cyhoeddus a gwella hygrychedd i bobl anabl yn eu cyfleusterau a'u gwasanaethau lleol.

Mae'r adroddiad yn cael ei lunio ar y cyd drwy un o is-grwpiau'r Fforwm i sicrhau bod lleisiau pobl anabl yn cael eu clywed. Mae'r is-grŵp yn cynnwys cynrychiolwyr anabl sydd ag ystod eang o safbwyntiau a phrofiadau. Mae hefyd yn cynnwys grwpiau buddiant ym maes polisi Anabledd, gan gynnwys Anabledd Cymru, yn ogystal â dadansoddwyr data ac ymchwil gymdeithasol o Lywodraeth Cymru. Bydd yr adroddiad yn crynhoi materion allweddol, gan gynnwys cydraddoldeb o ran mynediad, sydd wedi dod i'r amlwg yn ystod y pandemig, gan roi cyfle inni liniaru'r effeithiau. Rydym yn gobeithio y bydd yr adroddiad hwn wedyn yn darparu'r dystiolaeth i ddiweddarau'r fframwaith *Gweithredu ar Anabledd* a'r cynllun gweithredu, gan ystyried effeithiau Covid-19.

Bydd yr Adroddiad ar Effeithiau Covid-19 ar Anabledd yn allbwn pwysig gan y Fforwm Cydraddoldeb i Bobl Anabl a bydd fersiwn ddrafft yn cael ei thrafod yng nghyfarfod nesaf y Fforwm ar 27 Ionawr, cyn lledaenu'r wybodaeth yn ehangach.

Yn gywir,

Jane Hutt AS

Y Dirprwy Weinidog a'r Prif Chwip
Deputy Minister and Chief Whip